

രാമചരിതം: അമ്പത്തെട്ടാം പാലം

വ്യാഖ്യാ: ഡോ. ജിസ്സ ജോസ്

രാമചരിതം: അമ്പത്തൊട്ടാം പാലം
വ്യാഖ്യാതാവ്: ഡോ. ജിസ്റ്റ ജോസ്
(മലയാളം: കവിത)

Editorial content © 2023, Dr. Jisa Jose

The electronic versions have been created by making use of the production infrastructure of [River Valley Technologies](#).

The electronic versions were generated from sources marked up in [L^AT_EX](#) in a computer running GNU/LINUX operating system. PDF was typeset using [X_YL^AT_EX](#) from [T_EXLive](#) 2020 and the cloud framework, [Ithal \(ഇതൽ\)](#). The base font used was traditional script of Rachana, contributed by KH Hussain, et al. and maintained by [Rachana Institute of Typography](#). The font used for Latin script was [Linux Libertine](#) developed by Philipp H. Poll.

The electronic versions are released under the provisions of [Creative Commons Attribution ShareAlike](#) license for free download and usage.

[Bharata Shoots at Hanuman as He Flies Over with the Medicinal Herbs](#), a painting by Anonymous. The image is taken from [Wikimedia Commons](#) and is gratefully acknowledged.

[Sayahna Foundation](#)

JWRA 34, Jagathy, Trivandrum, India 695014

URL: www.sayahna.org

രാമചരിതം:
അമ്പത്തെട്ടാം പാലം

ഖരന്റെ മകനായ മകരാക്ഷനും ശ്രീരാമനും തമ്മി ലുള്ള വെല്ലുവിളികളും തുടർന്നു നടക്കുന്ന ഘോര യുദ്ധമാണ് ഈ പടലത്തിന്റെ ഉള്ളടക്കം. ശ്രീരാമൻ ഒടുവിൽ മകരാക്ഷനെ വധിക്കുന്നു.

പാട്ട് 1

മന്നാ തിരിഞ്ഞെന്നെ വിഭൈ
തടലിൽ വെൽവാൻ
വന്റാലുമായുതങ്ങൾ
വേണ്ടുമവ കൈക്കാ-
ണ്ടെൻറാൽ നിനക്കു
മുടിവെൻറരിയവൻ കൂ-
റേറിത്തിളെത്ത മകരാജ്
നരചെയ്-
മിന്നേരിക്കെക്കാടി
തനക്കിടൽ കെടുക്കും
വെർപ്പാർമുലൈത്തയുൽ
മലർത്തരുണി പുണം
മന്നോർപുരാൻ മകര
ലോചനനടേ ചൊൽ
മാറ്റിച്ചിനത്തോടു ചിരി
ത്തിതര ചെയ്ക്കാൻ.

“രാജാവേ ഞാനാരെന്നു തിരിച്ചറിഞ്ഞ് വേഗത്തിൽ യുദ്ധം ചെയ്തേ തോല്പിക്കാൻ ആയുധങ്ങൾ വേണ്ടതു കൈക്കൊണ്ടു വന്നാലും. ഞാനുമായുള്ള യുദ്ധത്തിൽ നിനക്കു നാശമാണ്.” ബലം ഏറി അഹങ്കാരിയായിത്തീർന്ന മകരാക്ഷൻ ഇങ്ങനെ പറയുമ്പോൾ രാജാധിരാജൻ അവനെ തടഞ്ഞു കോപത്തോടെ ചിരിച്ചു പ്രതിവചിച്ചു.

കുറിപ്പ്

വെർപ്പ് — പർവ്വതം
വൻ കൂറ്റ — വർദ്ധിച്ച ബലം
കെടുക്കും — തീർക്കും

പാട്ട് 2

ചെയ്തോരു കാരിയമ
താകിൽ മൂന്നൊരിക്കൽ-
ചെമ്മേ കരാതികളെ
വമ്പടെയൊടും യാൻ
വെയ്തോരുനൈത്തള
വെതിർത്തവരെ വെൻറേൻ
വീറുള്ളനിയതിനമിഴ്
കിലിത നിൻറേൻ
നൊയ്തോരെ വെൻവതു
നല്ലായുതങ്കളാലേ
ന്റായിരം പളകപേചി
നതുകൊണ്ടു
മെയ്യെയൊരുത്തനെ
യൊരുത്തനൊരിടത്തും
വെൻറിലു വമ്പരെളി
യോരെയെളുതായും.

ഭോഷും വിരവാദവും കൊണ്ടല്ല ദുർബ്ബലരെ ശക്തന്മാർ ജയിക്കേണ്ടതെന്നും ആയുധങ്ങൾ കൊണ്ടാണെന്നും മുമ്പു താൻ ഖരാദികളെ ജയിച്ച കഥ ഓർമ്മിപ്പിച്ചു കൊണ്ട് രാമൻ പറയുന്നു. സൂര്യൻ മറഞ്ഞ സമയത്ത് എതിർത്ത ഖരാദികളെ ഞാൻ മുമ്പൊരിക്കൽ വൻ പടയോട്ട കൂടി മുറപ്രകാരം ജയിച്ചുവന്നാണ്. വീറുള്ള നീ എന്നെ ജയിക്കാനാണു വന്നതെങ്കിൽ ഞാനിതാ മുന്നിൽ നിൽക്കുന്നു. ദുർബ്ബലന്മാരെ ബലവാന്മാർ ജയിക്കേണ്ടത് ആയുധങ്ങളെക്കൊണ്ടാണ്. ന്റായിരം പഴി പറഞ്ഞ് സത്യമായിട്ടും ഒര്യത്തനും ഒരിടത്തും ജയിച്ചിട്ടില്ല. ശക്തന്മാർ എളിവരെ ഒട്ടും ജയിച്ചിട്ടില്ല.

കുറിപ്പ്

പളക — പഴി
ചെപ്പുക — പറയുക
മെയ്യേ — സത്യമായി

പാട്ട് 3

വെൻറിക്കു വൻറനിന്നു
ടമ്പടലിൽ വമ്പാൽ
വോറയുലെത്തലകിൽ
വിഴുമതിൻ മുന്നേ
എൻറേക്കും നല്ല തൊഴിൽ
ചെയ്തുകൊള്ളനിപ്പോ-
യെന്നിന്ന പോത്തുകിൽ
ചെയ്വതരുതായ്ക്കിൽ
എൻറിത്തരം മനുചർ
കോനര ചെയ്യക്കേ-
ട്ടിടും ചിനത്തൊടു കരന്ത
നയൻ മേരു-
ക്കുൻറൊക്കുതർത്തു
കളെയാവതൊരു വാണം
കൊണ്ടെയ്ത കൊണ്ടൽ
നടുക്കൊൻറലറിനാനേ.

“വിജയിക്കാനായി വന്ന നിന്റെ ഉടൽ യുദ്ധത്തിൽ അന്യ കൊണ്ടു പിളർന്നു ചിതറി ഉലകിൽ പതിക്കുന്നതിനു മുമ്പ് ഇനിപ്പോയി നല്ല തൊഴിൽ ചെയ്തു ദീർഘനാൾ ജീവിച്ചു കൊള്ളൂ. യുദ്ധം ചെയ്യാനനുതെങ്കിൽ എന്തിനാണിങ്ങോട്ടു വന്നത്?” എന്നിങ്ങനെ ശ്രീരാമൻ പരിഹസിക്കുന്നതു കേട്ടു വർദ്ധിച്ച കോപത്തോടെ ഖരന്റെ മകനായ മകരാക്ഷൻ മേരുപർവ്വതത്തെപ്പോലും പിളർന്നു കളയാൻ കെല്ലുള്ള ഒരു ബാണം എയ്ക്കുകൊണ്ട് ഇടിനാദം നടുങ്ങുമാറ് ഒന്നലറി.

കുറിപ്പ്

കരന്തനയൻ — ഖരന്റെ മകൻ
കുതർത്തു — പിളർന്നു
പകഴി — അമ്പ്

പാട്ട് 4

ഒൻറൊമ്പു കൊട
രിന്തരചനിട്ടാ-
ന്റഴിക്കുമിതുവരിയിൽ
ത്തിരെ കണക്കേ
ഒൻറിൻ പിമ്പേ പിനെ
യുമാൻറതിനു പിന്നേ-
യൊൻറായിരം പകഴി
താചരതിയെയ്ക്കാൻ
വൻറനെല്ലാമരിന്ത
രിത്തലകിലിട്ടാൻ
വാണങ്കൾ കൊണ്ടു
കരൻമൈന്തനുരചിന്ത-
ചെൻറഞ്ചന്റുമെഴു
ന്റുമൊരു പോല
ചെറുളെട്ടയ്ക്കാൻ തിരിന്ത
ചെങ്കുമിഴിയുളേളാൻ.

ഒരു ബാണം എയ്ക്കുത് രാമൻ അമ്പുകൊണ്ട് അരിഞ്ഞു ഭൂമിയിൽ വീഴ്ന്നു. പിന്നീട് സമുദ്രത്തിൽ തിരകൾ പോലെ ഒന്നിനു പിന്നാലെയാണ്, അതിനു പിന്നാലെ ഒരായിരം എന്നിങ്ങനെ അമ്പുകൾ ദാശരഥി എയ്ക്കുവന്ന അമ്പെല്ലാം ഖരസുതൻ അരിഞ്ഞരിഞ്ഞു നിലത്തു വീഴ്ന്നു. എന്നിട്ട് കറങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ചുവപ്പു കണ്ണുകളോടുകൂടിയ അവൻ മുഴക്കത്തോടെ അഞ്ഞൂറും എഴുന്റും അമ്പുകളൊരുമിച്ച് രാമനു നേരെ തിരിച്ചെയ്തു.

കുറിപ്പ്

ഉവരി — കടൽ
ഉരചിന്ത — മുഴക്കം

പാട്ട് 5

ചെങ്കിൻറ കണ്ണോടു ചിനം
കനമുലാവ-
ച്ചേണുറെറ്റും വെൺക്കുനെ
വന്തവയരിന്താൻ
പൊങ്കിൻറ നാണൊ
ലിയെഴുപ്പുവനിമാതും
പുമാതുമമ്പൊടുപ്പണർ
ന്തരുളും വേന്തൻ
എങ്കും നിരന്തര മരി
ന്തരിതു മേന്മേ-
ലിവണ്ണമേയരചനും
മകരമൈക്കുൺ
തങ്കും നിചാചരനു
മിട്ടിരുപുറത്തും
ചട്ടു വെൺപകഴി
വിഴ്ന്തവനിതന്മേൽ.

ലക്ഷ്മിയും ഭൂമിദേവിയും പ്രണയത്തോടെ പുണരുന്ന ശ്രീരാമൻ, ചുവന്ന കണ്ണുകളോടെ, വർദ്ധിച്ച കോപത്തോടെ ഉയർന്ന ഞാണൊലി മുഴക്കി മകരാക്ഷനെയ്ക്കു ശക്തിയേറിയ അമ്പുകൾ അരിഞ്ഞരിഞ്ഞു വീഴ്ന്നു. അരചനും മകരാക്ഷനും ഇരുപുറത്തുമായി നിന്ന് ശോഭാമയമായ അമ്പുകൾ ഭൂമിയിലെങ്ങും അരിഞ്ഞു വീഴ്ന്നുകൊണ്ടിരുന്നു.

കുറിപ്പ്

ചട്ടു — കുറ്റമുറ
പുവനി മാത് — ഭൂമിദേവി
ഉലാവുക — സഞ്ചരിക്കുക

പാട്ട് 6

തന്മേനിമേൽ നിചിചരൻ
ചരങ്ങളൊൻറും
തട്ടാതവണ്ണമരിന്തും
തിരിന്തകൻറും
നന്മേതൈന്മേർക്കു
വിളയിത്തു തെളിയിത്തും
നൻറായരക്കരെയെ
തിർത്തവരെയെല്ലാം
എൻമാലറുത്തരുള
മണ്ണൽ വിളയാട്ടാ-
യെയ്ക്കാതൊടുത്തന
ലമത്തിരമേറ്റി
പിൻവാക്കിയുത്തുയർത്തും
വൻറവ മുറിത്തും
പിമ്പെയ്തുമേ മകര
ലോചനനും നിൻറാൻ.

തന്റെ ദേഹത്ത് നിശാചരന്റെ ശരങ്ങളൊന്നും തട്ടാത്ത വിധം ഒഴിഞ്ഞും തിരിഞ്ഞു മാറിയും നല്ല ബുദ്ധി നേരെ വിളിച്ചു തെളിയിച്ചും, ആക്രമിക്കാനായി അടുത്ത രാക്ഷസരെയെല്ലാം നന്നായി എതിർത്തും രാമൻ അഗ്നി മന്ത്രം ജപിച്ചു പാവകാസ്ത്രം എയ്ക്കു. പിൻവാങ്ങിയും പിന്തുടർന്നും ഒഴിഞ്ഞു മാറിയും പിന്നെയും എയ്ക്കും മകരാക്ഷനും എതിരിട്ടു നിന്നു.

കുറിപ്പ്

നന്മേത — നല്ല ബുദ്ധി
മാൽ — സങ്കടം
കഴിത്തും — ഒഴിഞ്ഞും

പാട്ട് 7

നിൻറേ മുടിന്തിത്തു
കൊണ്ടടൽ നിലത്തെ
നേരൊത്തെതിർത്ത
പടെയൊക്കെയിരുപൊടും
മൻറേതു വിണ്ടലമെ
കൊഴിയെങ്കുതേവൻ
മന്നോർപുരാൻ മകര
ലോചനനങ്കേവൻ
എൻറേവരാലുമറിയാ
തതരമയ്ക്കാൻ
എയ്യിൻറപോതിരുൾ
മുക്തിൽക്കലങ്കൾ തിഴ്-
ചെൻറൊറ്റിവെട്ടിയിട
കെട്ടുമിടി പോലെ
ചെമ്മേയെന്നാണൊലി
യെഴിൻറിതമ്പാനം.

അതു കൊണ്ട് യുദ്ധക്കളത്തിൽ ഇരുഭാഗത്തും നേരിട്ടെതിർത്തു കൊണ്ടിരുന്ന പടയെല്ലാം തുടരെ നശിച്ചു. മണ്ണേത്ത്, ആകാശം ഏത്ത്, സമുദ്രം എവിടെ, മകരാക്ഷൻ ആത്ത് എന്നൊന്നും ആർക്കും തിരിച്ചറിയാനാവാത്ത വിധം രാമൻ എയ്ക്കു. അപ്പോൾ കാർമോലപടലങ്ങൾ തിങ്ങി നിറഞ്ഞു തുടർച്ചയായി ഇടിനാദം മുഴങ്ങുന്നതു പോലെ ഞാണൊലി ശബ്ദം നിരന്തരം മുഴങ്ങിക്കൊണ്ടേയിരുന്നു.

കുറിപ്പ്

തിളി — നിറഞ്ഞ്
ഇടകെട്ടും — തുടർച്ചയായി
അമ്പാനം — നിരന്തരം

പാട്ട് 8

വാനം പൊരുതിന
വിമാനങ്കളിലെങ്കും
വാനോരുമിന്തിരനു
മന്തണരും മറ്റും
കാനം ചൊല്ലിൻറ
മരർമാതരുമെല്ലാമ-
ക്കാലം പുകണ്ണനര
ഴിന്തരചർക്കോനെ
ആനന്തമായി
ചുരർക്കടലിലൊട്ടേ-
റാപത്തരക്കെണൈ
യാതൊഴികയാലേ
മാനം വളർത്തിതു നിചാ
ചരനുമേന്മേൽ
വാണങ്കൾ തച്ചിടരെ
ഴാതൊഴിക മൂലം.

അപ്പോൾ ആകാശത്തെത്തിയ വിമാനങ്ങളിലെല്ലാം ദേവന്മാരും ഇന്ദ്രനും ബ്രാഹ്മണരും ഗായകരായ ഗന്ധർവ്വൻമാരും അപ്പുര സ്ത്രീകളും മറ്റും രാമനെ പുകഴ്ത്തിപ്പാടി. യുദ്ധത്തിൽ ഒരുപാടു പരുക്കുകളേൽക്കാതെ മകരാക്ഷൻ രക്ഷപെട്ടതിനാൽ അസുരന്മാർക്ക് ആനന്ദമായി. ബാണങ്ങൾ തറച്ചു കയറി വേദനയനുഭവിക്കാതെ ഒഴിഞ്ഞു മാറാൻ കഴിഞ്ഞതുകൊണ്ട് നിശാചരനും മേന്മേൽ അഭിമാനം വളർന്നു.

പൊരുത്തുക — ചേരുക
കാനം ചൊല്ലിൻറ — പാടുന്ന
ആനന്തം — ആനന്ദം

പാട്ട് 9

മൂലം മുടിപ്പുതരുതിപ്പൊഴു
തിലെൻറാൽ
മുന്നേവർ പോന വഴിയേ
യിവനെ യാനി-
ക്കാലം നടത്തുവിതെന്നും
നിന്നെവിനോടെ
കാകുത്തനങ്കുവനു തേർ
കടാകിനോനെ-
ക്കാലൻപുരിക്കു വിഭരെ
തെട്ടു കണൈയാലുൾ-
ക്കാണൈപ്പിളർത്തുടൽ
നടത്തിയിവനെന്തി-
ന്മേലുള്ളതെൻറു കൊടിയും
കുടൈയും വില്ലും
തേരും തുരങ്കുകളെയും
പൊടിപടുത്താൻ.

ഇപ്പോൾ ഇവന്റെ കലം മുടിക്കണ്ടു, പക്ഷേ, ഇവന്റെ പൂർവ്വഗാമികൾ പോയ വഴിയേ ഇവനെയും അയയ്ക്കുന്നുണ്ട് എന്നു തിരുമാനിച്ച് ശ്രീരാമൻ മകരാക്ഷന്റെ തേർ തെളിക്കുന്നവനെ എട്ടമ്പുകൾ കൊണ്ട് നെഞ്ചു പിളർന്നു വേഗം കാലപുരിക്കയച്ചു. ഇവൻ എന്തിനാണ് ചേലുള്ളവയെന്നു പറഞ്ഞ് കൊടിയും കുടയും വില്ലും തേരും കുതിരകളെയും പൊടിയാക്കി.

കുറിപ്പ്

തേർ കടാകിനോൻ — സാരഥി
നടത്തുവിത്ത് — നടത്തണം
കുണൈ — അമ്പ്
തുരങ്കം — തുരഗം

പാട്ട് 10

തേരുംവില്ലും പൊടിപെടുത്ത
പൊഴുതുളളിർ-
ച്ചീർക്കും ചിനത്തൊടു
കനത്തതൊരു ചുലം
ചുരൻ നിചാചരനെടു
ത്തൊളി വിളങ്കു-
ച്ചോതിത്തു ചാടിനതു
ചെൻററൈനെയും മുന്നേ
തിരൻ ചരങ്കൾകൊട
രിത്തലകിലിട്ടാൻ
ചേലായ് മൂന്നും മറെറ
കൾ മീണ്ടരുളും മായൻ
ആരങ്കുള്ളുരവണൈ
ത്തുയിൽ വിരമ്പും
നാരായണൻ മനുക്ല
ത്തരചൻമൈന്തൻ.

തേരും വില്ലും പൊടിയാക്കിയപ്പോൾ ഉള്ളിൽ വർദ്ധിച്ച കോപത്തോടെ കരുത്തനായ നിശാചരൻ വലിയ ഒരു ശൂലം എടുത്തു ഉന്നം നോക്കിയെറിഞ്ഞത് അടുത്തേത്തും മുന്നേ, പണ്ടു മീനായി വേദങ്ങൾ വീണ്ടെടുത്ത മായാമയനും ഹാരങ്ങളണിഞ്ഞവനും അനന്തശയനം നടത്തുന്നവനും മനുക്ലരാജനായ ദശരഥന്റെ പുത്രനുമായ നാരായണൻ ശരങ്ങൾ കൊണ്ടരിഞ്ഞു വീഴ്ന്നു.

കുറിപ്പ്

ആരം — ഹാരം
ചോതിത്തു — വേരിപ്പിച്ചു
മീണ്ടരുളുക — വീണ്ടെടുത്തു
അരവണൈത്തുയിൽ — അനന്തശയനം
മറെറ — വേദം

പാട്ട് 11

മൈന്തൻ ചെമ്മേ മനുചർ
വേന്തനിവനെൻറാൽ
വമ്പുള്ളതേവനെൻറു
മുട്ടിയെ മുറുക്കി-
ച്ചിന്തിൻറചെങ്കനലുമിഴ്ന്ത
മിഴിയോടും
ചെല്ലിൻറരക്കനെ വിഭരൈ
രചർകോമാൻ
എന്തിനു നിൻറു വിളയാട്ട
മിവനോടെ-
ൻറൊയ്ക്കാൻ തൊടുത്തനല
മന്തിരമതേറി-
ച്ചിന്തിൻറ മെയ്തോടുയിരം
പിരിത്തുവീഴ്ന്നാൻ
ചെൽവമികും മകര
ലോചനനനേരം.

യുവാവും മനുഷ്യകുല രാജനും എന്നു രാമനെക്കുറിച്ചു വിചാരിച്ച് മുഷി മുറുക്കി, ചെങ്കനൽ വമിക്കുന്ന മിഴികളോടെ അടുത്തേക്കു വരുന്ന രാക്ഷസനെക്കണ്ട് “പരിധി വീട്ടു അഹങ്കരിക്കുന്ന ഇവനോടു ഇനിയും അനുതാപമെന്തിൻ” എന്നു കരുതി പാവകാസ്ത്രം തൊടുത്തു. അതു ചെന്നു തറച്ച് ചിന്നിച്ചിതറുന്ന ദേഹത്തോടെ ഉയിർപിരിഞ്ഞ് മകരാക്ഷൻ തൽക്ഷണം വീണു.

കുറിപ്പ്

ഉമിഴ്ന്ത — വമിച്ചു
ചെൽവം — വെളിച്ചശ്രവം

ഡോ. ജിസ്റ്റ ജോസ്

അസ്സോ. പ്രൊഫ., മലയാള വിഭാ
ഗം, ഗവ. ബ്രണ്ണൻ കോളേജ്, ധർമ്മ
ടം, തലശ്ശേരി.

പിൻകുറിപ്പ്

- മുപ്പതു മുതൽ നാല്പതു മിനിറ്റിനകം വായിച്ചു തീർക്കാവുന്ന ഉള്ളടക്കമാണ് സായാഹ്ന പുറത്തിറങ്ങുന്ന ഈ ഫോൺ പിഡിഎഫുകളിൽ ഉള്ളത്. ഇതു വായിക്കുവാനായി ഒരിക്കലും ഒരു കമ്പ്യൂട്ടറോ ഡെസ്ക്ടോപ്പ് ആപ്ലിക്കേഷനുകളോ ആവശ്യമില്ല.
- ആധുനിക മനുഷ്യന്റെ സന്തതസഹചാരിയായ സ്മാർട്ട് ഫോണുകളുടെ സ്ക്രീനിൽ തന്നെ വായിക്കുവാൻ തക്ക രീതിയിലാണ് ഈ പിഡിഎഫുകൾ വിന്യസിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഫോണിന്റെ വീതിക്കു നിജപ്പെടുത്തിയ രീതിയിലാണ് മാർജിനുകൾ ചിട്ടപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്.
- പിഡിഎഫ് പ്രമാണങ്ങൾ വായിക്കുവാനുള്ള പ്രയോഗങ്ങൾ എല്ലാതരം സ്മാർട്ട്ഫോണുകളിലും ഇന്ന് ലഭ്യമാണ്. എന്നിരിക്കിലും സൗജന്യമായി കിട്ടുന്ന അഡോബി അക്രോബാറ്റ് റീഡർ ആണ് ഇവയിൽ ഏറ്റവും മുന്തിയത്. അതുകൊണ്ട് അഡോബി റീഡർ ഇൻസ്റ്റാൾ ചെയ്യുകയും അതിൽ ഈ ഫോൺ പിഡിഎഫുകൾ വായിക്കുകയും ചെയ്യുക.
- സ്വതന്ത്രപ്രസാധനം ആഗ്രഹിക്കുന്ന/ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന ആർക്കുവേണമെങ്കിലും സായാഹ്നയിലൂടെ സ്വന്തം കൃതികൾ പ്രസാധനം ചെയ്യാവുന്നതാണ്. 30 മുതൽ 60 മിനിറ്റുകൾക്കകം വായിച്ചുതീർക്കാവുന്ന ഉള്ളടക്കം - കഥകൾ, അനുഭവക്കുറിപ്പുകൾ, ലേഖനങ്ങൾ, അഭിമുഖങ്ങൾ, സിനിമാനിരൂപണങ്ങൾ, കവിതകൾ - എന്നു തുടങ്ങി എന്തുവേണമെങ്കിലും അയയ്ക്കാവുന്നതാണ്. അയയ്ക്കേണ്ട വിലാസം: editors@sayahna.org.
- പ്രതികരണങ്ങൾ editors@sayahna.org എന്ന ഇമെയിലിലേയ്ക്ക് അയയ്ക്കുകയോ, ഈ **വെബ് പേജിൽ** കമന്റുകളായി ചേർക്കുകയോ ചെയ്യുക. നിർദ്ദേശങ്ങളും വിമർശനങ്ങളും എപ്പോഴും സ്വീകാര്യമാണ്. അവ സായാഹ്നപ്രവർത്തകർക്ക് കൂടുതൽ ഉത്തേജനം നൽകുന്നതാണ്.